

Beslutningsforslag nr. B 41. Fremsat den 12. januar 1983 af Alice Faber (SF), Inger Harms (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om forbrydelser mod kvinder og børn

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte lovforslag til forbedring af kvinders og børns retssikkerhed efter følgende retningslinjer:

1. Overskriften til straffelovens kapitel 24 ændres fra: »Forbrydelser mod kønssædeligheden« til: »Forbrydelser mod kønsfriheden«.

2. Retsplejelovens § 848 ændres således, at den krænkede under sin vidneforklaring i sager om hustruvold, samlevervold og voldtægt har ret til at kræve tiltalte ført ud. Tiltalte skal dog have ret til at høre vidneforklaringen via højtalere i det lokale, hvor han befinder sig.

3. Der tilføjes i retsplejeloven en regel om, at den krænkede i voldtægtssager og lignende sager (straffelovens §§ 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224 og 225) kan kræve dørene lukket under vidneforklaringen.

4. Der tilføjes i retsplejeloven en regel om, at den krænkede i voldtægtssager og lignende sager (straffelovens §§ 216, 217, 218, 219, 220, 221, 223, 224 og 225) kan kræve referatforbud af tiltaltes afhøring og sin egen vidneforklaring i retten.

5. Der indføres i retsplejeloven en regel, der sikrer den krænkede i voldtægtssager og lignende sager (straffelovens §§ 216, 217, 218,

219, 220, 221, 223, 224 og 225) partsrettigheder, således at offerets advokat tilstedes adgang til at deltage i vidneafhøringen og proceduren af skyldspørgsmålet for at bidrage til klarlæggelse af det faktiske hændelsesforløb mellem tiltalte og offeret og tilbagevise eventuelle usaglige eller usandfærdige påstande om offeret og hendes adfærd.

Herved kan offerets sagesløshed eller eventuelle egen skyld i handlingens udførelse nærmere belyses.

6. Retsplejeloven ændres således, at både kvinder, udsat for hustru-/samlevervold (hvor tiltale rejses), og børn, udsat for mishandling eller incest, eller i tilfælde hvor der foreligger samleje med mindreårige, skal have ret til at få beskikket en advokat.

7. Ægteskabslovens § 39, stk. 1, ændres fra den nuværende tekst: »En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har stræbt ham efter livet eller gjort sig skyldig i mishandling af ham eller børnene« til:

»En ægtefælle har ret til skilsmisse, når den anden ægtefælle har stræbt ham/hende efter livet, voldtaget hende eller gjort sig skyldig i mishandling eller vold mod ham/hende eller børnene.«

8. I ægteskabsloven indsættes en bestemmelse om, at statsamtet kan beslutte midlertidig overførelse af lejemålet til en lejlighed til den ægtefælle, der har været udsat for vold.

Bemærkninger til forslaget

Voldtægt:

De senere års debat har vist, at holdningen til overgreb mod kvinder og børn er ændret. Ved at få myterne frem i lyset har en god del dobbeltmoral og hykleri kunnet aflives.

Tilbage står dog en del, som for eksempel overskriften til straffelovens kapitel 24: »Forbrydelser mod kønsædeligheden«. Som nævnt i bilag 1, første afsnit (Den historiske opfattelse af voldtægt) har voldtægt altid været opfattet som en forbrydelse mod samfundet, forstæet på den måde, at det var en krænkelse af mænds ejendom. Det har aldrig været opfattet som en forbrydelse mod kvinden, en fornægtelse af hendes integritet og soleklare ret til at bestemme over sin egen krop; derfor er begrebet kønsædeligheden dels behæftet med moralske fordomme, dels ude af trit med teksten i kapitel 24 og i øvrigt også med den nyere holdning til voldtægt. Voldtægt er en forbrydelse mod kønsfriheden (ad 1), idet det er en forbrydelse, der hæmmer kvinders bevægelsesfrihed og indpoder en frygt i alle kvinder i en endog meget tidlig alder.

Rettes behandling af voldtægtssager:

Hvor der tidligere var grund til klage over politiets behandling af voldtægtsofre, er der i dag hårdt brug for ændringer i retspraksis. Når politikere stadig siger, at nu skal der ændres på politiets praksis, så er det i nogen grad at rette smed for bager. Stort set bliver voldtægtsofre behandlet rimeligt hos politiet; dog kunne man ønske, at politiet var mere opmærksom på at belyse, at offeret har ret til advokatbistand, og i hvert fald tilrådede, at offeret ikke underskrev rapporten, før hun havde gennemgået den med sin advokat.

Derimod lader retspraksis meget tilbage at ønske med hensyn til at tage hensyn til offerets stilling.

Vi har i den senere tid set eksempler på, at kvinder ikke vil anmelde voldtægt, fordi de ved, at de ikke kan klare at skulle gennemgå en retssag, og det endda på trods af så klare beviser, at politiet kraftigt opfordrer dem til at kræve tiltale rejst. For det første kan offeret ikke være sikker på, at

hun ikke i retssalen skal konfronteres med gerningsmanden endnu en gang. For det andet kræver forsvarsadvokaten altid, at tiltalte skal blive i retssalen under offerets vidneforklaring.

Det er fuldstændig op til den enkelte dommer, om han vil efterkomme offerets advokats ønske om, at tiltalte føres ud under hendes vidneforklaring (ad 2). Erfaringer fra krisecentre viser, at dette er en af de ting, der bagefter står som et mareridt for de kvinder, der gennemfører en retssag.

Men den største belastning for offeret er at skulle forklare til mindste detalje om sit tidligere seksualliv for åbne døre (ad 3). Vort seksualliv er så privat og dobbeltmoralen omkring kvinders seksualliv så undertrykkende, at vi ofte ikke engang kan tale med vore nærmeste om det; så kan enhver vel forstå, hvor pinagtigt det må være at skulle afhøres om det i en retssal, hvor der sidder vildt fremmede mennesker og lytter, ikke kun til hendes seksuelle vaner i hele hendes fortid, men også til en detaljeret udredning af den krænkelse, en voldtægt er.

Avisernes behandling af voldtægtssager:

Pressens rolle i voldtægtssager er ofte en ny krænkelse af offeret (ad 4). Uanset der er nedlagt navneforbud, så er pressens beskrivelse af voldtægtsretssager så detaljeret og sensationspræget, at det vil være rimeligt at kræve referatforbud af tiltaltes forklaring og af offerets vidneforklaring. Det er i referater fra denne del af retssagen, at beskyldninger om offerets egen skyld i krænkelsen i aviserne udpensles til pornoagtige artikler. Og her skal man tænke på, at gerningsmanden har lov til at lyve, og at han ikke har pligt til at udtale sig, hvis han ikke selv ønsker det, hvorimod kvinden som vidne har pligt til at udtale sig og pligt til at tale sandhed og kan straffes for at nægte at svare på spørgsmål eller lyve. Hun kan altså ikke undslå sig, når der stilles nærgående spørgsmål om hendes person og seksualitet, og disse svar kan så læses i aviserne dagen efter. Det må være nok at aviserne refererer advokaternes indlæg i retssager

af denne art. Det burde kunne gøre fremstillingen mere sober.

Advokaternes rolle:

Nu har ordningen med advokatbistand til voldtægts ofre været i kraft siden 1980, og den har, som vi frygtede, vist sig helt utilstrækkelig. Det er selvfølgelig en støtte at have en advokat ved siden af sig, men denne advokat kan kun procedere erstatningsspørgsmål og i øvrigt ikke blande sig (ad 5). Der er eksempler fra retssager, hvor den tiltalte påstår, at kvinden er kendt for at være luder og hvor tiltaltes forsvarsadvokat igennem hele retssagen gentager: »Det var min klients faste overbevisning, at han havde en aftale med en prostitueret...«. Der er sågar et eksempel på, at en forsvarsadvokat i en retssag påviste, at offerets mor for tyve år siden havde ernæret sig som prostitueret i Ålborg. Sådanne ting bringes helt klart ind i sagen for at mistænkeliggøre offeret. At gøre offeret utroværdigt og at forsøge at tilsværte hende er en vane i disse retssager.

Forsvarsadvokatens opgave er at yde sin klient den bedst mulige støtte med det formål at få ham frikendt, og kvinden står svagt; det er erkendt af alle. Det er nødvendigt, at offerets advokat kan gå aktivt ind i retssagen og tilbagevise de myter (se bilag 2. Myternes magt), som er levn fra fortiden, og det syn på kvinder, som de repræsenterer.

Arbejde med restitueringen af voldtægts ofre viser for det første, at selve voldtægten er en langt større psykisk belastning, end man i almindelighed var klar over. Eftervirkningerne er langvarige og viser sig bl.a. ved mareridt, søvnløshed, angstanfald, periodevis alkoholisme, store problemer med samliv med partner og ofte senere indlæggelse på psykiatriske hospitaler.

For det andet viser det sig, at offeret vender skylden imod sig selv, og typisk bruger hun netop de beskyldninger, som hun hørte i retssagen. Selv helt usandfærdige påstande om hendes levevis og adfærd vender hun mod sig selv, især i de mange tilfælde, hvor hendes parforhold går i stykker, eller i de mange tilfælde, hvor hun mister sit arbejde, fordi hun i lange perioder efter en voldtægt er ustabil.

Desuden er der meget lidt forståelse for, at kvinder i dødsangst »samarbejder« med voldtægtsforbruderen. Som for eksempel i den uhyggelige voldtægtssag i Karup, hvor gerningsmanden slår kvinden så hårdt i hovedet med en flaske, så der er slået hul i kraniet, samtidig med at han siger: »Du skal dø, du skal dø«. I angst for sit liv tilby-

der hun ham samleje og bliver derefter i retten udstillet som letlevende. Tiltaltes forsvarsadvokat udtaler, at det bestemt ikke er hans opfattelse, at hun ligefrem er jomfru. Alle ved fra undersøgelser fra KZ-lejre, hvordan fangerne af dødsangst samarbejdede med deres bødler, og at dette har været medvirkende til langvarige psykiske lidelser. Arbejdet med restitueringen af voldtægts ofre viser, at de ofre, der var så bange, at de ikke turde andet end samarbejde med gerningsmanden, har meget svært ved at genvinde selvrespekten.

En af de mest sejlivede myter, som offerets advokat ved en mere aktiv rolle kunne tilbagevise, er myten om de mange falske anmeldelser (se bilag 2. Falske anmeldelser).

Det har desværre ikke været muligt at få svar på spørgsmål om, hvordan forholdet mellem falske anmeldelser i voldtægtssager og falske anmeldelser i andre straffesager er. Det svar, fru Ebba Strange fik af justitsministeren, var, at der justitsministeriet bekendt ikke forelå statistisk materiale til belysning af forholdet. I samme svar oplystes det, at politidirektøren kunne fortælle, at der i København i 1976 var registreret 23 opklarede voldtægtssager, 4 falske anmeldelser og 8 sager sluttet på bevisets stilling, endvidere at der 1977 var registreret 23 opklarede voldtægtssager, 1 falsk anmeldelse og 11 sager sluttet på bevisets stilling. Falsk anmeldelse foreligger alene, når en person er blevet formelt sigtet for falsk anmeldelse til politiet. At mange, også politifolk, tror, at der er tale om falske anmeldelser i de sager, der henlægges på bevisets stilling, er at lægge trossager til grund for påstande, som meget vel kan være urigtige, samtidig med at det er en mistænkeliggørelse af voldtægts ofre på et alt for løst grundlag.

Voldtægt i ægteskabet. (Ad 6)

Voldtægt i ægteskabet er en nøjagtig lige så stor krænkelse af kvindens integritet og ret til at bestemme over sin krop. Eftervirkningerne og behandlingen af dem er lige så langvarige, dog med den forskel at offeret her hyppigere får problemer med alkoholisme. Derfor mener vi, at indtil vi får en mere rimelig skilsmisellov, må en krænkelse af så alvorlig art give ret til skilsmisse.

Vold i parforhold. (Ad 6 og 7)

At der foregår en endog ret omfattende vold i parforhold er først blevet kendt efter, at debatterne om voldtægt har taget fart (se bilag 3. Mishandlede kvinder – en skadestueundersøgelse). Myterne om kvinder udsat for hustru-/samlevervold er lige

så mangfoldige og bastante som myterne om voldtægts ofre.

Myte nr. 1 hedder »De må jo kunne lide det, ellers gik de vel deres vej«. Det er nu ikke så lige-til-bare at gå sin vej. For det første er der som bekendt stor mangel på lejligheder i dette land; det er ikke sådan, at man i en akut situation bare går ud og får en lejlighed.

De institutioner, samfundet har opbygget, er ikke i stand til at træde til på rimelig måde. Hverken politi, retsvæsen eller bistandskontorer står parat med den fornødne hjælp.

Krisecentre er der endnu få af, og de er dannet på trods af megen modvilje fra bevilgende myndigheders side og kan ikke tilnærmelsesvis dække behovet. I København har man ofte henvist mishandlede kvinder og deres børn til ophold på Sundholm – og så undrer man sig over, at kvinden flytter tilbage til sin voldelige mand!

Myte nr. 2 hedder »Den, man elsker, tugter man«. Men det er jo i hvert fald ikke den mishandlede part, der får vist sin kærlighed, for hun tugter jo ikke. Hvis kvinder ikke var ulykkelige over at leve i et voldeligt parforhold, så var der ikke det enormt store behov for krisecentre, som der vitterligt er.

Myte nr. 3 hedder »Det kan vi ikke gøre noget ved, hun flytter jo alligevel tilbage til ham«. Ofte flytter hun tilbage for børnenes skyld, når han nu lover aldrig at slå hende mere og hun sidder på Sundholm eller et hotelværelse måske med et par børn. Når hun gentagne gange har været hos politiet eller på bistandskontoret, bliver hun hurtigt opgivet, hvorimod krisecentrene byder hende velkommen også 18. gang.

Myte nr. 4 hedder »Alle ved jo, at kvinder er masochister eller har masochistiske tilbøjeligheder«. Der er kvinder og også mænd, der er masochister, men for det første er deres antal ikke særlig stort, og for det andet oplyser kriminalpolitiet, at det ikke er dem, der anmelder vold. Hvorfor i alverden skulle de også det?

Disse voldsofre bør have beskikket en advokat, for det første fordi samfundets hjælp er så fattig, og for det andet fordi de gennem måske mange års mishandling er så psykisk ødelagte, at de ikke kan klare at stå alene med en eventuel anmeldelse. Man må tage med i betragtning, at mange års fysisk vold som regel også har medført mange års psykisk vold.

Vi har fra krisecentre set eksempler på, at kvinden måtte styrte fra hjemmet uden at få børnene med, kun iført det tøj, hun havde på, da voldshandlingen startede, at politiet fjernede den

voldelige mand, og hun tager hjem til børnene. Næste morgen lukkes manden ud igen, og hun må nok en gang flygte.

Der kan også være tale om en forhenværende ægtefælle, der i årevis med jævne mellemrum op søger sin ekskone og mishandler hende.

Der skulle i loven være mulighed for at tildele manden en advarsel, men det er næsten umuligt for disse voldsramte kvinder at formå politiet til at meddele advarsler, og det er i øvrigt praksis, at der stort set ikke iværksættes sanktioner, og det ved de voldelige mænd godt. Vi har set eksempler på drabssager, hvor der for år tilbage var meddelt advarsel (polititilhold), som var overtrådt gang på gang.

Så sent som i december 1982 svarede justitsminister Erik Ninn Hansen på et spørgsmål om advarsler, at reglerne er at anse for tilstrækkelige.

I voldelige forhold er det naturligvis børnene, der er uhyggeligt i klemme. Enhver kan forestille sig, hvilken virkning det må have på børn at være vidner til disse tilstande. Det er en utryk tilværelse at skulle flyttes rundt midt om natten, tidligt om morgenen og sent om aftenen.

Det må være muligt og også rimeligt at fjerne den voldelige mand fra lejligheden og sige, at vi ikke i et retssamfund kan tolerere, at nogle skal manifestere sin dominans ved hjælp af vold. Vi kan ikke bare lade ofrene i stikken.

At de sanktioner, der nu benyttes, er urimelige, og fængselsvæsenet kunne være helt anderledes, er der for os ikke tvivl om. Vi ville ønske, at man ville sætte ind med hjælp og resocialisering til både volds- og voldtægtsmænd, og det vil vi gerne være med til at arbejde for.

Bemærkninger til forslaget enkelte punkter

Til punkt 1

Det er en justering, der dels bringer overskriften i overensstemmelse med teksten, idet der i underteksten hovedsagelig skrives om forbrydelser mod kønsfriheden, dels tjener den til at fjerne resterne af de gamle moralske normer vedrørende seksuelle forbrydelser.

Til punkt 2

Det er i dag sædvane, at tiltalte efter begæring fra offerets advokat føres ud, mens offeret afgiver vidneforklaring, men enkelte afviger fra denne praksis, og det er erfaringsmæssigt en uhyre belastning for offeret at skulle konfronteres med tiltalte endnu en gang, således at den fysiske og psykiske skadevirkning af overgrebet forstærkes. Derved

forhales restitueringen af offeret. I den senere tid er der endvidere kommet tilkendegivelse fra flere kvinder om, at de ikke orker at gennemføre en retssag, uanset politiet tilråder dem at anmelde forholdet, og begrundelsen er bl.a., at de ikke kan klare at skulle konfronteres med tiltalte i en retssal.

Begrundelsen for, at tiltalte skal overhøre offerets vidneforklaring, er, at han skal kunne besvare anklagerne. Disse anklager er kendte for tiltalte under hele sagen, og tiltalte får i alle tilfælde retens protokollat læst op. Men for ikke at give mistanke om, at vi ønsker at reducere tiltaltes retssikkerhed, foreslår vi, at der i retssalen opsættes mikrofoner og i ventelokalet opsættes højttalere.

Til punkt 3

Når vi i disse sager ønsker dørlukning under offerets vidneforklaring, skyldes det, at mange kvinder viger tilbage for at gennemføre en retssag for åbne døre, idet de har pligt til at svare på de mest intime spørgsmål vedrørende deres person og seksualliv. Dette har mange svært ved at tale med andre om, og de føler det som en forfærdelig udlevering, at der i retssalen sidder helt fremmede mennesker og hører på det. Samtidig viser retspraksis, at dørene hovedsageligt lukkes, når man ønsker at sikre tiltaltes anonymitet. Derfor anser vi det for rimeligt, at dørene kan lukkes, mens offeret afgiver vidneforklaring, hvis hun ønsker det.

Til punkt 4

Udhængning af et offer og den detaljerede beskrivelse af krænkelserne, som en del aviser gør meget ud af, er ofte medvirkende til at få retssagen til at virke som et mareridt for offeret. Og da det netop i retssalen er ved tiltaltes og den krænkedes forklaring, at alle detaljer i krænkelserne skal ruller op, vil det være en hjælp til offeret at nedlægge referatforbud i denne del af retssagen. Af advokaterne kan man forlange en mere filtreret gengivelse af hændelsesforløbet og en gengivelse fri for sensationspræget, sådan at referater af procedurer m.v. kan gengives til offentligheden på en mere sober måde.

Til punkt 5

Ifølge de gældende regler i retsplejeloven har de

tiltaltes forsvarsadvokat ret og pligt til at være subjektiv for at yde sin klient mest mulig støtte, ligesom de tiltalte ikke taler under strafansvar og derfor kan påstå hvad som helst om offeret. Anklageren, der skal løfte bevisbyrden, har pligt til at være objektiv og skal derfor tage i betragtning, hvad der taler til tiltaltes fordel. Derfor fremstår der i dag ofte et skævt billede af det, som er sket. Der er forskel på tiltaltes og offerets muligheder for at fremstille sagen så indgående og nuanceret som muligt. Tiltaltes advokat kan frit fremsætte myter om kvinder og kvinders seksualitet i overensstemmelse med stereotype kønsrollemønstre ud fra den betragtning, at hun aldrig er sagesløs. For at der kan opnås et afvejnet grundlag til bedømmelse af sagen, må offerets advokat have ret til at afhøre vidner samt ret til i proceduren at imødegå påstande om den krænkedes egen skyld.

Til punkt 6

Bl.a. erfaringer fra krisecentre viser, at disse grupper af ofre er hårdt belastede både fysisk og psykisk af de overgreb, de har været udsat for. Samtidig står disse grupper allersvagest i retssystemet.

Der bør kunne beskikkes en advokat, både fordi ofrene behøver støtte under retssagen, og fordi retsbehandlingen derved vil blive forbedret.

Til punkt 7

Forslagsstillernes generelle holdning til skilsmisse er, at skilsmisse skal kunne kræves ensidigt og uden begyndelse. Da dette ikke er tilfældet i dag, ønsker vi ægteskabslovens § 39 udvidet til også at give ret til skilsmisse, når voldtægt har fundet sted.

Til punkt 8

I dag er det den mishandlede kvinde, der må flygte, og ingen myndighed kan gribe ind og fjerne den voldelige mand. Tilkendelse af lejlighed sker først, når der foreligger endelig dom, hvilket kan vare 1 år eller mere. Det er en stor belastning med skadevirkninger til følge, især for eventuelle børn, at skulle flytte væk fra det omgivende miljø, fra hjemmet og fra skolen. Derfor foreslås, at statsamtet i lighed med ret til tilkendelse af midlertidig forældremyndighed, når en af ægtefællerne truer med at føre børnene ud af landet, får ret til midlertidig tilkendelse af brugretten til boligen.

Fra bogen *Knap gylden Freud* af Lissy Holtegaard, Hønsetryk 1981.

Den historiske opfattelse af voldtægt

Kvinder og kvæg er mandens ejendom

De normer og holdninger til voldtægt, som kvinder rundt omkring slås mod, kan formentlig dateres helt tilbage til urtiden, for da de første skrevne love blev sat på tavler var det også klart, at voldtægt ikke er en forbrydelse mod kvinder, men mod mænds ejendom, nøjagtig som det i dag er en forbrydelse mod kønssædeligheden, d.v.s. mod staten, og det kunne såmænd lige så godt hedde »forstyrrelse af offentlig ro og orden«.

Den jødisk-patriarkalske kultur, som kvinder har lidt under i årtusinder, overtog normerne fra Babylons konge Hammurabi, hvor det pjat med at stjæle en kone måtte foregå uden for stammen og dermed uden for byen. Inden for bymuren ville Hammurabi ikke have det roderi og nabokævl, så dér skulle hun købes af husfaderen for 50 sølvpenge, men så skulle hun jo også være lydefri, ligesom de andre dyr man købte. I Hammurabis lov skelnes der mellem to slags kvinder: En trolovet jomfru, der lever i sin faders hus, og en gift kvinde, der lever i sin mands hus.

Der var dødsstraf for voldtægt af en trolovet jomfru, hvorimod en gift kvinde blev anklaget for hor og ægteskabsbrud, og sammen med sin medskyldige blev hun bundet og smidt i floden. Hvis hendes mand alligevel ikke kunne overskue at blive enlig far til 17 børn, havde han ret til at tilgive hende og trække hende op af floden. Kongen kunne benåde voldtægtsmanden. På denne måde kunne man være ret sikker på, at de babyloniske kvinder ikke strejfedes omkring, men var bundet til hjemmet.

For de hebræiske gifte kvinder var der ingen mulighed for nåde, og selv om hebræerne efterlignede Hammurabis love, så blev de dog strammet på nogle punkter. Dels flyttede hebræerne en hel del, så der var ikke altid en flod i nærheden, til gengæld var der altid sten ved hånden, så den gifte kvinde og voldtægtsmanden blev stenet. Hvis en jomfru blev voldtaget inden for bymuren og ikke

havde skreget, så var der heller ingen undskyldning for hende, derimod var det lidt for uretfærdigt at stene hende, hvis hun var blevet voldtaget uden for bymuren, så skulle voldtægtsforbryderen betale faderen brudepris 50 sølvpenge og gifte sig med pigen.

Hvis hun var trolovet, så kunne han dog ikke købe sig fri, men blev stenet til døde. Trolovelsen røg sig også en tur, varen var jo brugt, og så blev hun solgt til højestbydende.

Men det kan da anbefales enhver at genlæse Mosebøgerne, der foruden kvinderov og voldtægt som hævn også har opbyggelige beretninger om Abraham og hans snu søn Isak som alfonser. Ved at rejse rundt og bilde de forskellige konger ind, at deres kone var en søster, og med Vorherre til altid *bagefter* at true kongen med bål og brand, lykkedes det dem at få konen igen og i tilgift både kvæg, slaver og penge.

Igennem det gamle testamente fortælles der om voldtægt som en helt naturlig måde at skaffe sig koner på. Og en del af sejren efter de utallige krige, israelitterne gik og rodede sig ind i, var ret til at voldtage fjendens kvinder.

Krig og voldtægt i nyere tid

At tyskerne bår sig grusomt ad i 1. verdenskrig over for kvinderne i Belgien og Frankrig er bekræftet i to bøger samlet af den allierede undersøgelseskommission og berigtiget (verificeret) af tyske dokumenter, det blev også brugt til at opbygge den rette harme o.s.v., alt det, der skulle til for at få de unge amerikanske mænd til at melde sig. Efter krigen skulle det hele så dysses ned igen.

2. verdenskrig har mange beretninger om seksuel ydmygelse og voldtægt, især på jødiske kvinder. Mønsteret for tyskernes opførsel er næsten ens – når tyskerne rykkede ind i en polsk eller russisk landsby, plyndrede de hjemmene og udpegede kvinder og piger til tortur og voldtægt (især de jødiske). Derefter blev de så transporteret væk til KZ-lejre og

gaskamre, altså de, der havde overlevet. Var de af den rette ariske race, så kunne de ikke selv voldtage de jødiske kvinder, men seksuel ydmygelse skulle der altså til, og så kunne man jo beordre dem til at trække tøjet af og piske dem, eller beordre jødiske mænd til at have samleje med dem i marchtakt. Derimod var der jo ingen racemæssige hæmninger overhovedet, når det gjaldt polske eller russiske kvinder.

Tysklands allierede Japan holdt sig skam heller ikke tilbage. Ligesom Nürnbergs internationale militærdomstol blev nedsat, blev der nedsat en lignende i Tokio i 1946, det var ting og sager, der kom frem her. Da japanerne erobrede Nanking i 1937, havde Chiang Kai-shek trukket tropperne ud og flyttet hovedkvarteret til Hankow, så i Nanking var der kun civilbefolkning tilbage, og de grusomheder japanerne begik, var så i strid med krigskonventionerne, og det giver jo altid moralske opstød. Vestens presse beskrev det også i malende vendinger, men havde en sær modvilje mod at skrive om den voldtægt, der var begået.

En missionærgruppe lavede en rapport over tab og skader, og med hensyn til voldtægt hed det: »Blandt de *skadede* kvinder var 65 pct. mellem 15 og 29 år«.

Desværre blev der også begået voldtægt af de allierede, som jo også var de dømmende i både Nürnberg og i Tokio. Og for kvinderne, det gik ud over, var der ingen forskel, ydmygelsen er lige reel. Der blev ikke nedsat nogen undersøgelseskommission til at se på det.

Den danske konge som alfons

Af de fire danske landskabslove: Skånske lov, Valdemars og Eriks sjællandske love og Jyske lov, er det kun Jyske lov, der er givet af kongen og vedtaget af landstinget, de to andre er retsoptegnelser, som ikke har fået officiel stadfæstelse, men i praksis havde de samme autoritet og kaldtes *love*.

Skånske lov gjaldt for Skåne, Halland, Blekinge samt Bornholm og er affattet år 1202-1216. Om voldtægt hedder det:

»En mand kan også gøre hærværk, hvis han tager en kone eller mø ude i marken eller hjemme i husene. Nægter han, og er der ikke vidner på det, skal han rense sig med tre tylvter. Er der vidner på det, skal han rense sig ved jernbyrd. Brænder han sig, eller

tilstår han, skal han bøde fyrretyve mark til sagsøgeren og fyrretyve mark til kongen . . .«. »Ligger en mand med en anden mands tjenestekvinde, skal han bøde 2 øre, eller nægte med tredje mands ed . . .«.

I tillæg til Skånske lov får vi en uddybning af, hvordan en mand kan »rense sig med tre tylvter« i kong Valdemars jernbyrdforordning:

»For hærværk, der øves mod en kvinde, forordner vi således: Den, der bliver sagsøgt derfor, skal rense sig med tolv mænd, udtaget af hans slægt . . .«.

Af voldtægt af mø eller berygtet kvinde:

»Overalt hvor nogen med vold – selv om han er alene – enten vanærer en mø eller beligger en ikke uberørt kvinde, skal han være pligtig til at udrede dobbelt fyrretyve marks bod, af hvilke den ene skal *udredes kongen for krænkelse af lov og ret*, den anden til den forurettede persons værge for den tilføjede krænkelse, men dog til nytte for hende selv. Hvis han overfor en ubestyrket anklage benægter forbrydelsen, skal han værge sig med tredobbelt tylvtered; men overfor en til to vidner støttet anklage er han henvist til at forsvare sig med jernbyrd«.

Kongen fik sin del af kagen hver gang, og tydeligt var det jo også, at det var familieoverhovedet, der skulle betales for krænkelser, hvis der var vidner til voldtægten, hvad der som bekendt sjældent er. Det var for mændene en ret lækker ordning, den med at tolv mænd af *hans* slægt skulle sværge, at han var uskyldig, eller tre gange tolv mænd, men familierne var jo store dengang. Kongen skulle have sin del af bøden for krænkelse af lov og ret. Det var ikke en forbrydelse mod kvinden, men mod kongen, nøjagtig som det den dag i dag er en forbrydelse mod lov og ret, nemlig kønssædeligheden. Dengang var man bare lidt mere ærlig og kaldte det, hvad man mente det var: hærværk.

Danske lov fra 1683 siger:

»Hvo som noget kvindfolk med vold vil tage og hendes råb og skrig om hjælp høres, og synes blåt kød eller revne klæder, han miste sit liv endog han sin vilje ikke fuldkom«.

Her er kravet om vidner for at gerningsmanden kan anklages lig hebræernes krav ved voldtægt inden for bymuren.

Ordentlige kvinder må sørge for ikke at være alene. I modsat fald er hun uden rets-

beskyttelse. Det kunne i 1683 nok praktiseres af mere velhavende folk, der havde kammerfolk og tjenere til deres rådighed, det var straks sværere for fæstebønder, arbejdere og tyende, der under deres arbejde ofte var tvunget til at være steder, hvor der var ensomt. Disse kvinder må have levet i en evig angst for voldtægt, især når man tænker på kirkens indstilling til »utugtige« kvinder og horeunger. Samtidig havde Danske lov også en skrap forordning om fosterdrab:

»Letfærdige kvindfolk, som ombringer deres foster, skal miste deres hals, og deres hoved skal sættes på en stage«.

Den grove mandfolkemoral

Vi slæber rundt på holdninger og normer, der daterer sig tilbage til disse love. For vist er det et levn fra 1600-tallet, at kvinder skal forhøres om deres moralske levned. Nu er der ganske vist lige kommet en ny lov, der kun giver ret til at forhøre om kvindens fortid, når det skønnes nødvendigt. I hvis interesse er det? Har man nogen sinde hørt om, at det var nødvendigt at forhøre en voldtægtsmand om hans moralske levned: »Hvornår var De første gang i seng med en pige? Hvor foregik det? Mener De, det er nødvendigt at bruge magt for at overtale hende? o.s.v.«.

Med den fart politiets og retsvæsenets mænd opfatter forandringer i lovgivningen, så kan man godt frygte, at det tager sin tid. Der er indtil for nylig adskillige ofre, der kan bevidne, at de er blevet spurgt, om de nu ikke anmelder, fordi de er bange for at være blevet gravide. Vi har haft fri abort siden 1973, og det vil da være fuldstændig idiotisk at gå til politiet for at få abort, når man kan nøjes med at henvende sig til sin læge.

»Det er som om der er en tilbøjelighed til at mene, at når en kvinde viser interesse for at være sammen med en mand. F.eks. kører ud med ham i en bil, eller lader ham komme ind på sit værelse, så giver hun ham derved adgang til at tro, at hendes vægring mod at have samleje med ham, ja, selv hendes modstand mod forsøg, ikke er alvorligt ment, kun er gjort på skråt fra hendes side. Jeg har gentagne gange mødt denne opfattelse hos domsmænd, og jeg må sige, hvad endnu mere mærkeligt er, jeg har også mødt den hos anklagemyndigheden. Jeg er bange for, at

man derved kan komme til at anerkende en lidt grov mandfolkemoral«. Dette sagde daværende justitsminister Knud Thestrup i en folketingsdebat for ca. 15 år siden. Det var jo flot sagt, og han kunne såmænd rolig have sagt det stærkere, for statistikken viser med tørre tal, hvor vanskeligt det er for en kvinde at få en mand dømt for voldtægt. Med det forbehold, at domfældelser ikke behøver at falde i anmeldelsesåret, så tegner der sig alligevel et troværdigt billede, når tallene er taget over 15 år.

På 15 år anmeldtes 3347 voldtægtstilfælde. I 878 (26 pct.) tilfælde blev sagen henlagt på grund af bevisets stilling. I 883 (26 pct.) tilfælde blev gerningsmanden ikke fundet. 472 tilfælde førte til dom. Af de 3347 anmeldte er det 14,1 pct., d.v.s. 85,9 pct. der slap godt fra det. »En voldtægtssag er jo en alvorlig sag – for manden!«

For at imødekomme kritik af udregningen så kan man jo sige, at de 883 der aldrig blev fundet, skal trækkes fra, og så kan man få følgende resultat: 472 dømte af 2464 af politiet kendte gerningsmænd er 19,1 pct., d.v.s. 80,9 pct. straffes ikke.

At bevise sin uskyld og dermed få gerningsmanden straffet er for en voldtagen kvinde i dag lige så svært som det for et par hundrede år siden var for heksen at bevise, at hun var uskyldig. Heksen blev bundet på hænder og fødder og smidt i vandet. Hvis hun flød ovenpå beviste det, at hun var en heks, og så blev hun brændt; men hvis hun sank til bunds og druknede, så var hun uskyldig. En voldtagen kvinde er kun hævet over mistanke om selv at være skyld i det, hvis hun også er myrdet, og det er den risiko, der er ved enhver voldtægt. I sådanne tilfælde har der endnu ikke fundet frikendelse sted, selv om gerningsmanden måske ikke var klar over, at hendes modstand var alvorlig ment, og han troede, at hun gerne ville. Som ved hekseprøven er hun altså uskyldig, hvis hun dør af det, og så er det formentlig ret begrænset, hvor meget glæde hun har af det. En anden almindelig antagelse er, at voldtægt og andre seksuelle overgreb kun overgår et fåtal. Det tror man, fordi der anmeldes 200-300 tilfælde pr. år, og det har ligget ret konstant i mange år. Men efter at der er kommet mere debat og åbenhed, så er der sket en ret markant stigning i anmeldelser. Selv om der stadig er mange uhyggeligt

dumme bemærkninger og oldnordiske fordomme; så er der heldigvis flere og flere kvinder, der anmelder.

Hvis det reelle antal af voldtægter og andre seksuelle overgreb var almindeligt kendt, måtte der anstændigvis sættes anderledes radikalt ind, eller rettere, kampen mod voldtægt ville så blive en integreret del af alles livsholdning. Man(d) kan nemlig ikke påberåbe sig at kæmpe for demokrati og samtidig lukke øjnene for kønsfascisme, hvis ekstreme udtryk er voldtægt. Derfor er det så nødvendigt, at det virkelige omfang af »verdens bedst bevarede hemmelighed« bliver belyst og debatteret, for først når alle myterne og alle uretfærdigheder bliver lagt åbent frem, kan de bekæmpes. I begyndelsen var ordet – lad os bruge det.

Lissy Holtegaard

Litteratur:

Susan Brownmiller: Mod vor vilje, Samlerens Forlag 1976.

Barbara Toner: The Facts of Rape, London 1977.

Vold og Modvold i Danmark, Hekla 1981.

Bibelen. Den hellige skrifs kanoniske bøger, København 1952.

E. Kroman og S. Juul: Danmarks gamle love 1.

Straffelovrådets betænkning om voldtægt, røveri og brandstiftelse, København 1980.

Radioudsendelse: Voldtægt, prod. af Aase Clausen og Lissy Holtegaard, 1977.

Asta Magni Lykkjen: Voldtægt, Tiderne Skifter 1976.

Lone Backe: Liderlige Lolita, Borgen 1980.

Fra bogen: Knap gylpen Freud af Lissy Holtegaard, Hønsetryk 1981

Falske anmeldelser

Der tales en del om »alle de falske anmeldelser«, der forekommer i disse sager, men det må siges, at det er meget overdrevet. I dag, hvor vi har fri abort og sikker prævention, er der kun få grunde til at anmelde en falsk voldtægtssag. Tilbage er så det rene hævnmotiv, og jeg er *aldrig* selv stødt på det. Jeg kender et enkelt tilfælde med en kvinde, som anmeldte sig voldtaget, for at hævne sig på sin mand, som havde flirtet med en anden kvinde, som han var gået hjem med, mens han havde ladet sin kone gå alene hjem midt om natten. Men her var der altså ikke tale om, at hun ville hævne sig ved at sigte nogen, kun om, at hun ville give manden dårlig samvittighed.

Jeg kender et andet tilfælde med en kvinde, som var under åndssvageforsorg. Hun havde været ude for at more sig, mens hun egentlig skulle have været på sin arbejdsplads. Hun var bange for at sige, hvor hun havde været og fandt på en historie om, at hun var blevet voldtaget.

Det tredje tilfælde, jeg kender, var en ung pige på 15 år fra et meget religiøst, fanatisk hjem, som havde været sammen med en dreng for første gang. Da hun blødte voldsomt, turde hun ikke komme hjem. Hun fandt derfor, at hun til sidst var nødt til at tage hjem, på en historie om, at hun var blevet voldtaget, for at undgå revselse.

Det er de tre tilfælde af falske voldtægtsanmeldelser jeg personlig har kendskab til gennem 15 år i politiet, og de to tilfælde synes jeg ærlig talt ikke man kan laste os kvinder for. Det var andres fordømmelse af dem, og deres angst for denne fordømmelse og straf, der førte til den falske voldtægtsanmeldelse og ikke et hævnmotiv.

Og når det er sagt, er det også vigtigt at få med, at jeg kender lige så mange sager, hvor man fra politiets side var overbevist om, at her var tale om en falsk anmeldelse, men det viste sig, at det ikke var tilfældet.

Jeg husker specielt en sag, hvor en kvinde blev voldtaget i sit hjem ved at en mand trængte ind til hende. Hun havde ryddet op i lejligheden, vasket sit tøj, og kom først dagen efter i stedet for midt om natten. Man var overbevist om, at det var noget hun fandt på, men ved forhøring i ejendommen overfor fortalte et vidne, at han fra sin altan havde set manden bryde ind til kvinden, og også hørt hende give et skrig fra sig, men han havde ikke tillagt det nogen betydning. Troede, det var et glædesskrik over at se en god ven. Senere så han manden løbe fra stedet og begyndte at ane uråd.

Hvis man ikke havde foretaget denne forhøring – en ting som meget tit udelades på grund af tidspres – ville denne kvinde være blevet sigtet for falsk anmeldelse.

En anden sag, jeg husker, handlede om en ung pige, som havde været ude til fest, og på vejen hjem blev hun overfaldet, trukket ind i noget buskads og voldtaget. Det blev ved lægeundersøgelsen fastslået, at hun havde været udsat for fuldbyrdet voldtægt, og at hun havde været jomfru. Ingen troede hendes forklaring. Alle var overbeviste om, at hun havde været sammen med en jævnaldrende og nu ikke turde sige det. Ved en nøje gennemgang af hele sagen fandt man ud af, at hun kun havde været sammen med piger, og i det hjem, hvor pigerne havde festet havde forældrene været hjemme hele tiden. Hun havde haft så kort tid alene undervejs fra festen til sit hjem, at forholdet kun kunne være foregået som hun forklarede.

Mytternes magt

Nogen af de myter, som spiller ind specielt i voldtægtssager er:

- 1) At mænd har så stærk en seksuel drift, at de ikke kan gøre for det, hvis de voldtager, for deres dyriske drift tog helt magten fra dem og gør deres handling unskydlig. Det er smart fundet på af mændene. Ved at forklare det som noget biologisk, så kan de naturligvis ikke drages til an-

svar for det. Her må vi holde dem fast på deres egne ord. De skal ikke have lov til både at blæse og have mel i munden. Enten er mænd utilregnelige, fordi de helt er i deres uhæmmede drifters vold, eller også er de tilregnelige. Hvis det første er tilfældet, kan de ikke samtidig postulere, at de også er saglige og egnede til at styre land og rige. Så må de afgive ansvaret og magten til kvinder, der ikke i samme grad er i deres drifters vold (udover den ene gang om måneden, som vi altid får skudt i skoene, især når det gælder om at besætte vigtige poster i samfundet).

- Hvis de derimod vil anses som tilregnelige, så må de også stå til ansvar for deres handlinger som voksne mennesker uden undskyldninger og søforklaringer.
- 2) En anden myte er, at da kvinder helst skal gøre lidt modstand i starten for at regnes for agtværdige kvinder, kan manden ikke vide, hvornår han begår voldtægt. Man har lavet forsøg, som direkte modsiger denne påstand, idet man har konstrueret forskellige hændelser, som alle omhandler voldtægt eller voldtægtslignende episoder. Det viste sig, at mænd i større udstrækning end kvinder betegnede episoderne som voldtægt. Altså vidste de godt, hvornår de overskred grænserne.
 - 3) Der findes også en myte om, at en kvinde som er et nemt offer for én mand, også er billigt til fals for hvem som helst. Og har hun kendt mange mænd, er hun for det første ikke troværdig, for det andet har hun nok gerne selv villet det, for hvorfor skulle hun dog ikke ville det, når hun ellers altid er villig?

Gad vidst, om mænd selv tror på den. Selv om en mand har været i seng med 100 piger, er han vel ikke villig til at gå om bord i hvem som helst.

- 4) Så er der myten om, at når kvinden har »spillet op« til manden, er det hendes egen skyld, hvis hun bliver voldtaget. »Spillet op« kan være mange ting, fra direkte befølinger til bare at have svaret venligt, når han spurgte om noget. Det har ingen betydning, hvad *hun* har lagt i det, kun hvad *han* har opfattet det som. Har han opfattet det som om hun var villig nok, så er hun dermed forpligtet til at indfri det løfte, *han* troede, der lå heri. Tænk, hvis vi kvinder forlangte det sam-

me af mænd. Hvis I har smilet til os eller gået med for stramme bukser, så skal I, hvad enten I vil eller ej.

Eller kunne man forestille sig en mand, der, når han kom hjem med en kvinde og opdagede, at hun var uvasket og ulækker, alligevel mente, at han nu ikke kunne være andet bekendt. Nej, han ville ganske roligt gå sin vej. Men af kvinden forlanges det, at hun skal lægge krop til hvad som helst, når hun er gået med så langt. Af hvilken grund mon? Af den grund, at den, der har magten også tiltvinger sig retten.

- 5) En holdning, som også går igen, er den om, at kvinden jo blot kunne være blevet hjemme. Når hun gik ud eller gik på beværtning, ja, så kunne hun da nok forstå, at hun løb en risiko. En højtstående politimand udtalte for nyligt efter et nyt mord på en ung pige: »Når de piger absolut skal ud og more sig, så bliver vi nødt til at lære at leve med den slags forbrydelser«. Desværre er dette ikke en enestående holdning eller bemærkning. Man mener altså, at problemet løses ved, at kvinderne holdes hjemme. Ja, det kunne mændene tænke sig. Så har de os, hvor vi altid har været, i hjemmet under deres »beskyttelse«. En beskyttelse, der ikke er meget bevendt, for hovedparten af alle voldssager og voldtægtsager for den sags skyld også, foregår mellem personer, der kender hinanden på forhånd. Man kan ikke engang nære ubetinget tillid til fædre, brødre eller sønner.

Og hvad ville man sige til, hvis vi kvinder kom med et forslag om, at alle mænd skulle holdes inden døre efter kl. 18 på grund af deres samfundsskadelige forbrydelser? Eller, at de skal tegne en voldtægtsansvarsforsikring, hvis de ikke går i følge med mindst to kvinder, og at de har pligt til altid at medbringe politien og fremvise den på kvinders og politiets begæring.

Jeg er sikker på, at mænd ville sige, at det var et latterligt forslag. Men hvorfor er det det, når det ikke er latterligt, at de vil løse problemet ved at holde kvinderne inde efter mørkets frembrud?

Det er jo ikke kvinderne, der går rundt og slår på tæven og vælter gamle damer omkring. Og sikke en masse andre problemer

man fik løst samtidig. Der var virkelig mange penge at spare til politi, vagtselskaber, forsikringer, fængselsvæsen og tyverialarmer. Samtidig ville mændene få tid til at deltage i

arbejdet i hjemmet med børn, rengøring og madlavning i stedet for at drikke ugelønnen op på værtshus. Det ville oven i købet være god familiepøolitik.

Bilag 3

**Fra bogen: Knap gylden Freud af Lissy Holtegaard, Hønsetryk 1981.
Mishandlede kvinder – en skadestueundersøgelse**

I modsætning til blot for et par år siden er alle ansatte på en skadestue i dag klar over eksistensen af vold i parforholdet. Denne vold kommer i de allerfleste tilfælde til udtryk som vold mod kvinder. Vi kalder dem mishandlede kvinder. Ikke mindst kvindebevægelserne skal roses for at begrebet mishandlede kvinder nu tages alvorligt, betragtes som et samfundsproblem, der mere eller mindre helhjertet søges løst.

Som læger har vi arbejdet på en skadestue og oplever de forslåede, ulykkelige og bange kvinder, som slet ikke altid fortæller, hvad der er sket, men i stedet søger at finde en anden, mindre smertefuld og mindre pinlig, forklaring. På grund af en enkelt aften med fem henvendelser fra kvinder, der havde været udsat for vold fra deres samlever, besluttede vi at vurdere, hvor mange henvendelser der havde været i de forløbne 12 måneder (1. november 1978 til 31. oktober 1979), hvor kvinder havde angivet, at de havde været udsat for vold fra deres samlever. Vores materiale var 50.660 skadestuejournaler.

En skadestuejournal er en enkelt A 4-side med en kopi til patienten. Originalen opbevares på samme måde som hospitalsjournaler. Øverst er angivet patientens navn, CPR-nummer, adresse, stilling, telefonnummer, og hvem der har bragt patienten ind til skadestuen (privat, ambulance eller politi).

Nedenunder følger en rubrik, hvori skadestuelægen angiver patientens oplysninger om årsagen til henvendelsen. Denne rubrik er væsentlig, for her fremgår det, om det er lykkedes lægen at få så god kontakt med patienten, at hun har turdet fortælle om den egentlige årsag til henvendelsen. Der behøves ikke et særligt stort kendskab til en skadestes indretning og funktion, før man erkender det svære i at opnå denne tillid læge og patient imellem:

- 2) der er flere mennesker i lokalet, andet personale eller andre patienter
- 3) lægen er for træt til at registrere de ikke-sagte meddelelser.

Næste rubrik er ikke mindre væsentlig, for her anfører lægen de fund på kvindens krop, der er et udtryk for den fysiske vold fra blå mærker og rifter på huden til knoglebrud og tegn på kvælning. Den psykiske tilstand beskrives kort: vågen, uklar, grædende, bevidstløs. Røntgenundersøgelser be- eller afkræfter mistanke om knoglebrud. I sidste rubrik anføres den givne behandling, som groft kan deles op i enten hjemsendelse efter endt behandling på skadestuen eller indlæggelse til videre observation og behandling. Den sidste behandlingsmulighed er til at leve med for patient og skadestuepersonale, men den første – hjemsendelse – er utilfredsstillende for alle.

Af de 50.660 skadesedler var der på 70 anført, at kvinden havde været udsat for vold fra samleveren. To af disse kvinder havde henvendt sig to gange i perioden. Alderen var fra 17 til 58 år. Kvindernes erhverv var kun anført i 20 tilfælde, men vi fik indtryk af, at de kom fra flere sociale lag.

Voldens art spænder fra knivstik, forsøg på kvælning eller kvælning, til slag i hovedet og på kroppen. To af kvinderne var døde eller døde umiddelbart efter ankomsten til skadestuen. Elleve blev indlagt på kirurgisk afdeling med hjernerystelse og brud på knogler. To blev henvist til psykiatrisk afdeling og syv blev observeret adskillige timer på skadestuen. De øvrige 48 blev sendt hjem umiddelbart efter undersøgelse og behandling.

Alkoholpåvirkning hos samleveren var nævnt i 5 tilfælde. Hos kvinden var medicin eller alkoholforbrug anført i 13 tilfælde. Tre af kvinderne var gravide i 2., 3. og 6. måned. Kvinden, der var gravid i 6. måned, var 21 år og angav at være blevet sparket i hovedet og maven af barnets fader. Røntgenundersø-

- 1) venteværelset er fyldt

gelse af kraniet viste brud i ansigtsskelettet. Hun blev hjemsendt til ambulans kontrol på øre-, næse- og halsafdelingen.

Kvinderne, der døde efter vold fra samlever, var en 27-årig kvinde, der fik flere knivstik i maven, og en 23-årig kvinde, der blev indlagt efter at være kvalt af ægtefællen.

Politiet var medvirkende ved henvendelsen i 8 af tilfældene. Flere af kvinderne udtrykte ønske om at flytte fra samleveren, men angav, at de ikke turde, da han havde truet dem på livet. Flere anførte, at der var tale om gentagen vold.

Mishandlede kvinder udgør talmæssigt kun et lille antal henvendelser til skadestuen, men to dødsfald og andre tilfælde med alvorlige kvæstelser og mulig livsfare viser alvor. Vi har i undersøgelsen kun medtaget skadesedler, hvor der er påført, at kvinderne har oplyst, at de har været udsat for vold, vel vidende at vi kun har registreret et minimumstal.

Undersøgelsen viser helt klart mangel på hjælpemuligheder eller henvisningsmuligheder fra en skadestue, idet 48 blev sendt hjem umiddelbart efter endt undersøgelse og behandling.

Vi mener, at der er behov for en ny under-

søgelse, fordi de tal, vi har fundet, er minimumstal, og fordi vi finder det væsentlig at undersøge både mandens og kvindens opvækstvilkår, deres sociale, familiære og psykologiske forhold. Vi har allerede planlagt en ny undersøgelse, men mangler penge til at gennemføre denne.

Men vi behøver ikke at vente på en ny undersøgelse. Tallene viser alvor. Vi skal have steder, hvor disse kvinder kan henvises til døgnet rundt, hvor de kan opholde sig kortere og længere tid, hvor de kan være i fred, og hvor de har mulighed for social, psykologisk og juridisk vejledning.

Siden vores undersøgelse i 1980 er der som anført i indledningen sket en del, men ikke nok. Mishandlede kvinder på skadestuer bliver stadig sendt hjem efter endt behandling.

*Aase Tholund Jacobsen
og Birgit Petersson*

Kilde:

Mishandlede kvinder (battered wives).

Ugeskrift for læger 11.2.1980/142.

Lissy Holtegaard: Knap gylpen Freud, Hønsetryk 1981.